

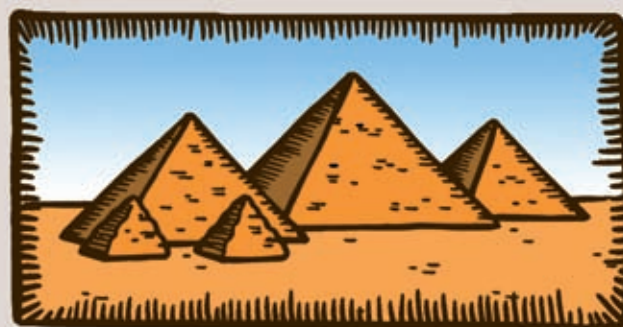
Arquitectura històrica, problemes a la vista

En els darrers mesos s'ha desvetllat un debat interessant a la secció «*Room of Debate*» del *New York Times* digital. La qüestió és si cal conservar els edificis lletjos pel sol fet de formar part del patrimoni. La polèmica s'ha congriat a propòsit del destí de l'Orange County Building, un exemple de manual de l'estil conegut com a brutalisme. El crític anglès Reyner Banham el va batejar amb aquest nom, que deriva del francès *béton brut*, és a dir, formigó en cru. S'hi inscriuen edificis amb geometries angulars potents i repetitives, instal·lacions vistes i materials en brut. Cercant i regirant els meus referents, el tòtem del brutalisme que més he hagut de patir és la Universitat Autònoma de Barcelona. Tota una declaració de principis de la voluntat de crear espais inhòspits que fomentin la mínima permanència dels seus usuaris a l'interior.

El debat s'ha desenvolupat a la xarxa, i recull ja centenars d'intervencions, ben argumentades, de les diferents mirades que motiva l'arquitectura. En primer lloc, els especialistes: autoritat en matèria de conservació de patrimoni, editors de revistes i blocs, representants de la lliga de ciutats per a la recerca i la innovació... Una mirada professional sobre el tema: des del conservacionisme basat en la necessària perspectiva, el blasme general que pateixen els edificis del moviment modern, poc antics per ser valorats i prematurament enderrocats i la poca sintonia

I a casa nostra, què?

El debat és ben extrapolable a casa nostra. Ens trobem amb edificis suficientment vells per ser obsolets, passats de moda, decrepits, però no prou antics per ser considerats amb valor històric. Tant físicament com simbòlicament, l'arquitectura manifesta les nostres prioritats com a societat. No és la primera vegada que aprofito aquesta pàgina per reflexionar sobre el seu valor simbòlic i el tractament que rep per part de gestors i ciutadans. Del romànic al racionalisme, trobem exemples recollits en catàlegs de patrimoni o oblidats a la seva sort. En tots els casos, el valor arquitectònic és, només, un petit argument per decidir el seu destí.

XAVI ROQUEJA

amb el context immediat, fins la variabilitat de criteri segons el lloc, que porta a encimbellar algunes obres i condemnar a la picota d'altres.

Aporten reflexions sobre el cost econòmic, social i mediambiental de la demolició i exemples d'iniciatives arriscades en el seu moment: la Tate Modern de Londres a partir d'una estació de gasoil, avui un dels museus més populars del món, que ha transformat el seu veïnat i ha esdevingut una marca de la capital britànica. D'altres opinen que hi ha dues raons per conservar els edificis: perquè han estat escenari de fets històrics o pel seu mèrit estètic. Hi pot haver una tercera raó per conservar-los: assegurar-se que, com a mínim, un exemple d'aquest estil sobreviurà. Cinisme pur.

Alguns arquitectes pensen que el problema no és l'edifici sinó la formació arquitectònica de la població. Ens intenten persuadir que els edificis del brutalisme són millors del que semblen, opinió que rebaten els que diuen que l'arquitectura no pot ser millor del que sembla, perquè l'arquitectura és un art públic que se'ns imposa en el nostre dia a dia.

Més sucós és encara el debat a la xarxa, alimentat pel públic. Es convoca novament l'educació, la relativitat del gust, l'esperit pràctic que fuig de sentimentalismes i també la incontestabilitat de la història: les piràmides també foren un exemple de brutalisme, encara que també són un valuós document de la societat que les va construir. I no només des del punt de vista de l'arquitectura. El debat esdevé també social, amb aportacions com aquella que suggereix sotmetre el tema a votació dels parisencs: si rebutgen l'edifici, cal conservar-lo. En poques dècades pot esdevenir una icona arquitectònica com la torre Eiffel, el Centre Pompidou o la piràmide del Louvre. I també per acabar, una mirada filantròpica: que la comunitat que hi conviu decideixi.